

**A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága  
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv.II.21.601/2009/5.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az ügyvéd által képviselt kérelmezőnek a kérelmezett ellen gyermek jogellenes Magyarországra hozatala miatt a Pesti Központi Kerületi Bíróságon 12.Pk.500.014/2009. számon megindított és a Fővárosi Bíróság 50.Pkfv.635.281/2009/4. számú végzésével befejezett ügyében az említett számú jogerős határozat ellen a kérelmezett részéről 19. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

**v é g z é s t :**

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős végzést hatályában fenntartja.

Kötelezi a kérelmezettet, hogy fizessen meg 15 nap alatt a kérelmezőnek 30.000 (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, melyből 24.000 (huszonnégyezer) forint a munkadíj és 6.000 (hatezer) forint az ÁFA.

**I n d o k o l á s**

A kérelmező és a kérelmezett élettársi kapcsolatából 2000. november 16-án, Olaszországban született N. utónevű gyermekük. A kapcsolat megszűnését, a szülők különköltözését követően konfliktusok keletkeztek a gyermek feletti szülői felügyeleti jog gyakorlásával kapcsolatban, emiatt számos eljárás volt a kérelmező és kérelmezett között folyamatban. 2004. augusztus 5-én A-ban a M. Kiskorúak Bírósága határozatot hozott, mellyel az anyának ítélte a kiskorú gyermek feletti felügyeletet azzal, hogy amennyiben elhagyná A-t, a szülői felügyelet ettől kezdődően az apát illeti meg. A bíróság szabályozta az apa és gyermek közötti kapcsolattartást is. A későbbiekben az anya a bírósági határozat módosítását kérte azon részben, mely szerint A-ból való távozása esetén a kiskorú az apánál nyerne elhelyezést, az apa pedig a szülői felügyeleti intézkedések szigorítását kérte. Az olasz bíróság 2007. november 26-án újabb határozatot hozott. Ennek értelmében N. felett a szülők együttes felügyeleti jogát rendelte el a kiskorú anyai elhelyezése mellett. Szabályozta az apa és gyermek közötti kapcsolattartást, illetve az apa tartásdíj fizetési kötelezettségét is.

A kiskorú gyermekkel nem csak az apa tartott rendszeres kapcsolatot, hanem az apai nagyszülők is, akik - amikor az anya dolgozott - gyakran felügyeltek N-ra.

A kérelmezett anyja 2008. júniusában a gyermekkel Magyarországra utazott, ahol azóta N-t az apa előzetes, illetőleg utólagos hozzájárulása nélkül visszatartja. A kérelmezett többszöri ígérete ellenére sem tért vissza Olaszországba, A-ba, a gyermek szokásos tartózkodási helyére. N-t Magyarországon, Sz-en íratta be iskolába.

A fentiekre tekintettel az olasz bíróság az apa kérelmére - a gyermek jogellenes elvitelére figyelemmel - a kérelmezett szülői felügyeleti jogát N. vonatkozásában felfüggesztette és őt a kérelmező apánál helyezte el, számára kizárólagos szülői felügyeletet biztosítva a Szociális Szolgálat felügyelete mellett, melynek feladatául szabta, hogy a gyermek Olaszországba való visszatérése esetén azonnal gondoskodjon a gyermek és anyja közötti kapcsolattartásról. Az olasz bíróság az apa gyermektartásdíj fizetési kötelezettségét is megszüntette.

Olaszország sz-i tiszteletbeli konzula 2009. márciusában megkísérelte a közvetítést a felek között a gyermek átadása érdekében, az anya azonban a gyermek átadására nem volt hajlandó.

Ilyen előzmények után fordult a kérelmező apa a bírósághoz és kérte, hogy a kérelmezett a gyermeket - az általa meghatározott időpontban és ügyvédi irodában - adja át számára.

A kérelmezett a kérelem elutasítását kérte a Gyermek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés kihirdetéséről szóló 1986. évi 14. tvr. (Hágai Egyezmény) 13. cikkének b) pontjában és annak második fordulatában foglaltakra figyelemmel.

Az elsőfokú bíróság végzésével kötelezte a kérelmezettet, hogy a N. utónevű gyermeket 2009. május 16. napjáig vigye vissza Olaszországba, a gyermek szokásos tartózkodási helyére, ennek elmulasztása esetén pedig 2009. május 18-án 10 órakor adja át a kérelmezőnek vagy meghatalmazottjának a kérelmező jogi képviselője ügyvédi irodájának hivatalos helyiségében.

Az elsőfokú bíróság az eljárás során elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a Tanács 2201/2003. EK Rendeletében (EK rendelet) illetve a Hágai Egyezményben foglaltakra figyelemmel a gyermek Magyarországra hozatala, itt tartása jogellenes-e, illetve, hogy ebben az időszakban hol volt a gyermek szokásos tartózkodási helye.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapította, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye - a

felek által sem vitatottan - Olaszország. A gyermek születésétől kezdődően ott nevelkedett, ott járt óvodába, majd iskolába. Az olasz bíróság korábban hivatkozott döntése szerint N. felett a szülők közösen gyakorolták a szülői felügyeletet és erre tekintettel az olasz törvények értelmében egyikük sem határozhatott volna a gyermek tartózkodási helyéről a szülői felügyelet másik gyakorlójának hozzájárulása nélkül. A kérelmezett e jogszabályi rendelkezést, illetve az ezen alapuló bírósági határozatot megsértve hozta Magyarországra N-t, a szokásos olaszországi tartózkodási helyéről, illetve oda őt nem engedte vissza.

A kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság az EK rendelet 2. cikke 11. pontjának b) pontja alapján megállapította, hogy a Nicole utónevű gyermek Magyarországon való visszatartása jogellenes.

A kérelmezett a Hágai Egyezmény 13. cikkének b) pontjára és annak második fordulatra hivatkozva igényelte a kérelem elutasítását, mely szerint nem köteles elrendelni a hatóság a gyermek visszavitelét, ha ez őt testi vagy lelki károsodásnak tenné ki, vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtené számára. Akkor is megtagadható a gyermek visszavitelének elrendelése, ha a hatóság úgy találja, hogy a gyermek ellenzi a visszavitelét és elérte már az érettségnek azt a fokát, amikor nézetei már számításba veendőek.

Az EK rendelet 11. cikkének (2) bekezdése szerint a Hágai Egyezmény 12. és 13. cikkének alkalmazásakor biztosítani kell, hogy a gyermek lehetőséget kapjon az eljárások során történő meghallgatásra, kivéve, ha ez a gyermek életkora vagy érettségi szintje miatt nem tűnik célszerűnek.

A fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság - az eljárás soronkívüliségére hivatkozva - szakértő kirendelése helyett a gyermek közvetlen meghallgatásáról döntött a felek távollétében, N. számára ügygondnok kirendelése mellett, figyelemmel arra, hogy a felek 8 és fél éves leánygyermeké életkorát tekintve már abban a korban van, hogy az őt közvetlenül érintő kérdésekkel kapcsolatban gondolatait, érzelmeit, félelmeit verbalizálni tudja.

A meghallgatás során N. az apával szembeni és Olaszországba való visszatéréssel kapcsolatos ellenérzését hangoztatta, nyilvánvalóan arra is tekintettel, hogy hónapok óta kizárólag az anya gondozásban nevelkedik, apjával nem találkozott. Elmondta ugyanakkor, hogy hiányoznak az olasz nagyszülei. A meghallgatását követően a szülők jelenlétében azonban az apa nyakát átölte és önként pusztit adott az apa feleségének is, akivel kapcsolatban a meghallgatáson - életkorának meg nem felelő stílusban - azt mondta, hogy nem szereti, mert „csak kihasználja az apját”.

A fentiek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a gyermek még nem érte el érettségének azt a fokát, amikor a visszavitel ellenzésével kapcsolatos nézetei már számításba vehetőek.

Az elsőfokú bíróság - mint sürgősségi - mellőzte a kérelmezett azon bizonyítási indítványát, hogy rendeljen ki igazságügyi pszichológus szakértőt a gyermek értelmi fejlettségének meghatározására, miután úgy ítélte meg, hogy a bizonyítékok és a gyermek meghallgatása alapján el tudja dönteni, hogy N. - a visszavitele kapcsán - képes-e önálló, befolyásmentes véleményalkotásra.

Az EK rendelet 11. cikkének (4) bekezdése alapján egyébként sem utasíthatja el a bíróság a gyermek visszavitelére irányuló kérelmet a Hágai Egyezmény 13. cikkének b) pontja szerint, amennyiben megállapítható, hogy megfelelő intézkedések történtek annak érdekében, hogy visszavitele után biztosítsák a gyermek védelmét. Jelen esetben pedig az olasz bíróság 2009. február 26-án kelt határozatával úgy döntött, hogy az apát a gyermek feletti kizárólagos szülői felügyelet joga a Szociális Szolgálat ellenőrzése mellett illeti meg. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az olasz hatóság olyan konkrét intézkedést tett, melynek segítségével a gyermek visszavitelét követően az esetlegesen szükséges védelme biztosítható.

Az elsőfokú bíróság a kifejtettekre tekintettel megállapította, hogy a Hágai Egyezmény 13. cikkének b) pontjában foglalt, a visszavitel megtagadására okot adó kivételes feltétel fennállása nem volt megállapítható.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését azzal hagyta helyben, hogy a kérelmezett a gyermeket 2009. július 20. napjáig köteles visszavinni Olaszországba, ennek elmulasztása esetén pedig 2009. július 22-én 10 órakor köteles a gyermeket átadni a kérelmezőnek vagy meghatalmazottjának az elsőfokú végzésben megjelölt helyszínen.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az ügy minden jogilag releváns kérdését megvizsgálta és helyesen állapította meg, hogy a gyermek Magyarországon való visszatartása a kérelmezett részéről jogellenes volt, a gyermek szokásos tartózkodási helyére való visszavitelének megtagadására pedig nincsen alapos indok. Önmagában a pszichológus szakértő kirendelésének elmaradása nem teszi a bírói döntést megalapozatlanná. Az elsőfokú bíróság részletes és helyes indokát adta annak, hogy a gyermek Olaszországba való visszavitele miért nem jár a gyermek számára elviselhetetlen következménnyel.

A jogerős végzés ellen a kérelmezett nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és a kérelmező kérelmének elutasítását kérte.

A kérelmezett álláspontja szerint jogszabálysértés történt, amikor a bíróság nem rendelt ki szakértőt a gyermek érzelmi fejlettségének meghatározására, annak eldöntése érdekében, hogy képes-e önálló, befolyásmentes véleményalkotásra, visszavitelének ellenzésével kapcsolatos nézetei figyelembe vehetők-e, valamint a gyermeket a visszavitele testi vagy lelki károsodásnak tenné-e ki, azaz a visszavitel nem ütközik-e a Hágai Egyezmény 13. cikke b) pontjába.

A Pp. 177. §-ának (1) bekezdése szerint ha a perben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához vagy megítéléséhez olyan különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik, a bíróság szakértőt rendel ki. A kérelmezett szerint jelen esetben ilyen kérdésről volt szó annak eldöntése érdekében, hogy a gyermek érdekében megtagadható-e Olaszországba való visszavitele.

A felülvizsgálati kérelemben foglaltak szerint a jogerős végzés sérti a Hágai Egyezmény 13. cikkének b) pontjában foglaltakat, a szakértői vélemény ugyanis igazolta volna, hogy a gyermek visszavitele őt testi, illetve lelki károsodásnak tenné ki. A jogerős végzés ugyan hivatkozott arra, hogy a gyermek visszavitele az EK rendelet 11. cikkének (4) bekezdése alapján nem volt megtagadható, azonban az olasz hatóságok csak a szülői felügyelet gyakorlását felügyelnék a gyermek visszavitele esetén, és nem tudnák megakadályozni a gyermek visszavitelével okozott testi és lelki károsodást.

A kérelmező felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős határozat hatályban tartására irányult.

A kérelmező szerint a bíróság nem sértette meg a Pp. 177. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat, mivel a gyermek érettségi szintjének megítéléséhez elegendő információval rendelkezett a bíróság, ennek mérlegeléséhez nem volt szükség „különleges szakértelemre”. A bíróság elegendő tapasztalattal rendelkezett annak eldöntéséhez, hogy a gyermek még nem érte el érettségének azt a fokát, hogy visszavitelével kapcsolatban érdekeinek megfelelően, önállóan tudjon nyilatkozni.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az ügyben nem volt vitás, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye Magyarországra hozatalának időpontjában Olaszországban volt, és az sem, hogy Magyarországon való visszatartása az EK rendelet, illetve a Hágai Egyezmény alapján jogellenesen történt. A

bizonyítási eljárás annak megállapítására irányult, hogy ennek ellenére, a Hágai Egyezmény 13. cikkének b) pontja és annak második fordulata alapján megtagadható-e a gyermek visszavitele, az a kiskorút testi vagy lelki károsodásnak tenné-e ki, illetve amennyiben a gyermek ellenzi a visszavitelét, elérte-e már az érettségnek azt a fokát, amikor nézetei számításba veendőek.

Ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság - a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben - a szükséges bizonyítást lefolytatta.

Ahogy arra az elsőfokú bíróság rámutatott, az EK rendelet 11. cikkének (2) bekezdése értelmében ugyan biztosítani kell, hogy a Hágai Egyezmény 12. és 13. cikkének alkalmazásakor a gyermek lehetőséget kapjon az eljárás során történő meghallgatására, kivéve, ha ez a gyermek életkora vagy érettségi szintje miatt nem tűnik célszerűnek, azonban az EK rendelet a gyermek eljárásban való részvételének módját nem határozza meg. A Csjt. 74. §-a - bírói mérlegelést biztosítva - úgy rendelkezik, hogy a bíróságnak a szülői felügyelettel, illetve a gyermek elhelyezésével kapcsolatos eljárása során - indokolt esetben - a gyermeket közvetlenül vagy szakértő útján kell meghallgatni.

A fentiekre tekintettel nem volt akadálya annak, hogy a bíróság szakértő bevonása nélkül, közvetlenül hallgassa meg N-t. Az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen megindokolta, hogy miért a közvetlen meghallgatás módszerét alkalmazta, majd leírta a gyermeknek feltett kérdéseket, az arra adott válaszokat, illetve a meghallgatást követő, a gyermek és az apa közötti non-verbális kommunikációt, mely azt tanúsította, hogy a kislány a hosszú távollét ellenére nem idegenedett el édesapjától, hozzá ragaszkodik, ahogyan a számára kedves Olaszországban élő apai nagyszülőkhez is (elsőfokú ítélet 4-5.old.).

Helyesen, a közvetlen meghallgatás okszerű értékelésével jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a gyermek még nem érte el érettségének azt a fokát, amikor a visszavitel ellenzésével kapcsolatos nézetei már számításba vehetőek. A gyermek meghallgatása során, illetve a per egyéb adataiból sem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy a kislány visszavitele őt testi vagy lelki károsodásnak tenné ki. A gyermek Olaszországba, A-ba kerül vissza, ahol 8 és fél évig a szokásos tartózkodási helye volt, ez a környezet tehát nem idegen számára és ismét szoros kapcsolata lehet az itt élőkkal, így az általa szeretett nagyszülőkkel is. Az eljárás során a kérelmezett sem zárkózott el attól, hogy ismételten Olaszországban éljen, így N. mindkét szülőjével szoros kapcsolatban maradhat, ami a fejlődése szempontjából ideális megoldás.

Tekintettel arra, hogy a gyermek Magyarországon tartásának jogszabályi feltételei nem voltak megállapíthatóak, az eljáró bíróságoknak a gyermek Olaszországba történő visszaviteléről kellett határozniuk, az EK rendelet 11. cikkének (2)-(5) bekezdései, illetve a Hágai Egyezmény 12. cikke alapján, mivel a gyermek érdeke ebben az eljárásban elsődlegesen a megsértett szülői felügyeleti jog azonnali helyreállítása (EBH 2002/1/634. II.).

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős határozat a kérelmezett által hivatkozott jogszabályokat, nemzetközi egyezményeket nem sérti, ezért a jogerős végzést a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A kérelmezett felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért őt kötelezte a Legfelsőbb Bíróság a kérelmező felülvizsgálati eljárási költségének viselésére a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján.

Budapest, 2009. október 20.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő